

Näyttötutkinnon perusteet

**ASIOIMISTULKIN
AMMATTITUTKINTO
2006**

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

Dno 42/011/2006
MÄÄRÄYS Velvoittavana
noudatettava
Päivämäärä 2.10.2006
Voimassaoloaika
1.12.2006 alkaen toistaiseksi
Säännökset, joihin toimivalta
määräyksen antamiseen perustuu
L 631/1998 13 § 2 mom
Kumoaa määräyksen nro 33/011/2002

ASIOIMISTULKIN AMMATTITUTKINNON PERUSTEET

Opetushallitus on päättänyt asioimistulkin ammattitutkinnon perusteista, joita on noudatettava 1.12.2006 lukien toistaiseksi.

Tutkintoon tai sen osaan valmistavan koulutuksen järjestäjän on laadittava ja hyväksyttävä koulutusta varten opetussuunnitelma noudattaen, mitä näissä tutkinnon perusteissa on määrätty. Ammattitaidon näytöt on järjestettävä osana valmistavaa koulutusta.

Tutkintotoimikunta, tutkinnon järjestäjä ja koulutuksen järjestäjä eivät voi jättää noudattamatta tutkinnon perusteita tai poiketa niistä.

Pääjohtaja

Kirsi Lindroos

Ylitarkastaja

Pertti Pitkänen

SISÄLLYSLUETTELO

1	Luku	
	NÄYTTÖTUTKINTOJEN TEHTÄVÄT JA TAVOITTEET	7
	1 § Näyttötutkinnot	7
	2 § Näyttötutkintoihin valmistava koulutus	7
	3 § Ammattitaidon osoittamistapojen ja tutkintosuoritusten arvioinnin yleiset perusteet	7
2	Luku	
	ASIOIMISTULKIN AMMATTITUTKINNON MUODOSTUMINEN	8
	1 § Tutkinnon osat	8
3	Luku	
	ASIOIMISTULKIN AMMATTITUTKINNOSSA VAADITTAVA AMMATTITAITO JA ARVIOINNIN PERUSTEET	9
	A. PAKOLLISET TUTKINNON OSAT	
	1 § Tulkin toimintavalmiudet	9
	a) Ammattitaitovaatimukset	9
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	9
	c) Ammattitaidon osoittamistavat	14
	2 § Työkielten hallinta	14
	a) Ammattitaitovaatimukset	14
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	14
	c) Ammattitaidon osoittamistavat	15
	3 § Tulkkaustaito	16
	a) Ammattitaitovaatimukset	16
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	16
	c) Ammattitaidon osoittamistavat	19
Liite 1	A- ja B-työkielten määritelmät ja taitotasokuvaukset	20
Liite 2	Asioimistulkin työn kuvaus	23

NÄYTTÖTUTKINTOJEN TEHTÄVÄT JA TAVOITTEET

1 § Näyttötutkinnot

Näyttötutkinnot ovat ammattitaidon hankkimistavasta riippumattomia. Koulutuksessa, työelämässä ja harrastuksissa hankittua osaamista käsitellään yhtenä kokonaisuutena siten, että osaaminen voidaan hyödyntää tutkinnoissa vaaditun ammattitaidon näytöissä.

Näyttötutkinnot ovat rakenteeltaan modulaarisia. Ne muodostuvat työelämästä ja sen kehittämistarpeista johdetuista tehtäväkokonaisuuksista, joille on ominaista toiminnallisen ja tiedollisen perustan yhteisyys, ammattitaidon monipuolisuus sekä työprosessin ja sen tulosten yhdentyminen. Tutkinnon osa muodostaa ammattipätevyuden osa-alueen, joka voidaan erottaa luonnollisesta työprosessista itsenäiseksi ja arvioitavaksi kokonaisuudeksi. Näytöt järjestetään ja suoritetaan joustavasti tutkinnon osa kerrallaan. Koko tutkinnon sijasta tavoitteena voi olla myös tietyn tai tiettyjen tutkinnon osien suorittaminen.

Ammattitaitovaatimusten kuvauksen perustana on pätevyystyyppitys, jonka katsotaan parhaiten soveltuvan ammattialalle. Kuvauksessa keskitytään ammatin ydintoimintojen vaatimuksiin, toimintaprosessien hallintaan ja laaja-alaiseen ammattikäytäntöön. Vaatimukset kattavat myös työelämässä tarvittavan kielitaidon ja sosiaaliset valmiudet.

2 § Näyttötutkintoihin valmistava koulutus

Näyttötutkintoihin osallistumiselle ei muodollisesti voida asettaa koulutukseen osallistumista koskevia ennakkoehtoja. Pääsääntöisesti tutkinnot suoritetaan kuitenkin erilaisen valmistavan koulutuksen yhteydessä.

Valmistavan koulutuksen järjestäjän tulee vahvistaa opetussuunnitelma tutkinnojen perusteiden mukaisesti. Koulutus ja siihen sisältyvät näytöt on jäsennettävä tutkinnon osien mukaisesti. Koulutuksen järjestäjän velvollisuutena on järjestää näytöt osana valmistavaa koulutusta. Opiskelijan velvollisuutena on osallistua näyttöihin osana opintojaan.

Ammatillisena peruskoulutuksena suoritettavaan perustutkintoon sisältyvät yhteiset opinnot eivät ole pakollisia koulutuksessa, joka valmistaa näyttötutkintona suoritettavaan perustutkintoon. Niiden tavoitteet tulee ottaa kuitenkin soveltuvin osin huomioon opetussuunnitelmassa ja opetuksen järjestämisessä.

3 § Ammattitaidon osoittamistapojen ja tutkintosuoritusten arvioinnin yleiset perusteet

Näyttöjen arviointi edellyttää järjestelmällistä aineiston keräämistä, päätöksentekoa ja dokumentointia tutkinnon suorittajan ammatillisista ja työtoimintavalmiuksista suhteessa tutkinnon perusteissa määriteltyihin ammattitaitovaatimuksiin ja arvioin-

tikriteereihin. Arvioinnin painopisteen tulee olla tekemisessä ja työssä toimimisessa. Taito tai osaaminen on arvioitava pääsääntöisesti suoraan vastaavasta työtoiminnasta.

Näyttöympäristön tulee olla mahdollisimman realistinen ja autenttinen. Arvioinnissa tulee käyttää monipuolisesti erilaisia ja ensisijaisesti laadullisia arviointimenetelmiä kuten havainnointia, haastatteluja, kyselyjä, aikaisempia dokumentoituja näyttöjä sekä itse- ja ryhmäarviointia. Näytöt tulee järjestää tutkinnon osittain siten, että niissä voidaan arvioida ammatinhallinnan kannalta keskeisten tavoitteiden saavuttamista.

Arvioinnin kohteilla ilmaistaan osaamisen alueet, joihin arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota. Huomio tulee kiinnittää ydintaitoihin, työn perustana olevan tiedon hallintaan, työmenetelmien, työvälineiden ja materiaalien hallintaan sekä työprosessin hallintaan. Sekä arvioinnin kohteet että kriteerit johdetaan vastaavan tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksista. Arvioinnin kohteisiin perustuvat arviointikriteerit kuvaavat ja täsmentävät eritasoisia suorituksia. Kriteereillä ilmaistaan kynnykset, joiden avulla erotellaan eritasoiset suoritukset.

2 Luku

ASIOIMISTULKIN AMMATTITUTKINNON MUODOSTUMINEN

1 § Tutkinnon osat

Asioimistulkin ammattitutkinto muodostuu kolmesta tutkinnon osasta. Tutkinto on valmis, kun kaikki kolme osaa on suoritettu hyväksyttävästi.

Tutkinnon osat ovat

1. Tulkin toimintavalmiudet
2. Työkielten hallinta
3. Tulkkaustaito

ASIOIMISTULKIN AMMATTITUTKINNOSSA VAADITTAVA AMMATTITAITO
JA ARVIOINNIN PERUSTEET

1 § Tulkin toimintavalmiudet

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
<p>Asioimistulkki toimii ammattimaisella tavalla.</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osoittaa pitkäjänteisyyttä, avoimuutta, ennakkoluulottomuutta ja empaattisuutta ammatillisella tavalla • osoittaa työssään varmuutta, aloitteellisuutta ja harkintakykyä sekä kykyä paneutua yksityiskohtiin.
<p>Asioimistulkki osaa kuvata tulkkausalan eettiset periaatteet ja toimii niiden mukaisesti.</p> <p>Asioimistulkki tuntee tulkkausalan ammattisäännöt ja osaa soveltaa niitä työtilanteissa.</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osoittaa toiminnassaan eettisten periaatteiden tuntemista (mm. jääviys, vaitiolovelvollisuus, ulkopuolisuus, puolueettomuus, tasapuolisuus ja rehellisyys) • ymmärtää kattavan tulkkauksen merkityksen ja tarpeettomien poisjätöjen sekä lisäysten sisällöllisen ja ammattieettisen vaikutuksen • tunnistaa omat virheensä ja korjaa ne • ottaa vastaan vain tehtäviä, joihin hänellä on riittävä pätevyys.
<p>Asioimistulkki tiedostaa tulkin ammattiroolin, erityisesti siihen liittyvän vastuun, ja toimii sen mukaisesti.</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tuntee ammatillisen vastuunsa toisten ihmisten sanomien ja ajatusten välittäjänä • osoittaa toiminnallaan sisäistäneensä vastuun, vaitiolovelvollisuuden ja salassapidon merkityksen • toimii ottamatta henkilökohtaista kantaa käsiteltävään asiaan • toimii asioimatta asiakkaan puolesta • osaa tarvittaessa keskeyttää tulkkauksen.

<p>Asioimistulkki tiedostaa omat arvonsa ja niiden vaikutuksen asiakaslähtöiseen työskentelyyn.</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa eritellä arvojaan, pohtia niiden lähtökohtia ja tunnistaa niitä omasta toiminnastaan • tiedostaa arvojensa ja kokemustensa vaikutuksen työtehtäviinsä.
<p>Asioimistulkki osaa toimia suomalaisen työelämän pelisääntöjen mukaisesti.</p> <p>Asioimistulkki tuntee suomalaisen viranomaiskäytännön.</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tuntee sopimusjärjestelmän ja työelämän yleiset periaatteet • ymmärtää työntekijän velvollisuudet ja oikeudet • ymmärtää suomalaisen asiointikulttuurin (mm. täsmällisyys ja asiakaskeisyys) • tuntee suomalaiset käyttäytymistavat eri tilanteissa • osaa toimia viranomaistilanteissa • tuntee suomalaisen viranomaisen lainsäädännöllisen vastuun ja aseman.
<p>Asioimistulkki osaa opastaa tulkattavat tulkin kanssa toimimiseen.</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • selvittää tulkin ammattiroolin ja tehtävän tulkattaville ennen tulkkausta • selvittää tulkattaville, mitkä asiat eivät kuulu tulkin tehtäviin.
<p>Asioimistulkki tuntee tulkkausta edellyttävien säädösten keskeisen ja uusimman sisällön ja toimii säädösten edellyttämällä tavalla.</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tuntee alla lueteltujen tai vastaavien uudempien tulkkausta edellyttävien säädösten keskeisen sisällön. <p>Voimassa oleva säädöstö 3/2006</p> <p>Hallintolaki 6.6.2003/434 26 § Tulkitseminen ja kääntäminen</p> <p>13 § Asiamiehen ja avustajan salassapitovelvollisuus</p>

	<p>69 § Asiamiehen ja avustajan salassapito- velvollisuuden rikkominen</p> <p>Rikoslaki 19.12.1889/39 38 luku (21.4.1995/578) Tieto- ja viestintärikoksista</p> <p>1 § (21.4.1995/578) Salassapitorikos</p> <p>2 § (21.4.1995/578) Salassapitorikkomus</p> <p>Hallintolainkäyttölaki 26.7.1996/586 77 § Tulkitseminen ja kääntäminen</p> <p>Kielilaki 6.6.2003/423 10 § Yksityishenkilön kielelliset oikeudet viranomaisissa</p> <p>18 § Oikeus tulkkaukseen</p> <p>Ulkomaalaislaki 30.4.2004/301 10 § Tulkin ja kääntäjän käyttö</p> <p>203 § Tulkitseminen ja kääntäminen</p> <p>Esitutkintalaki 30.4.1987/449 37 § (6.6.2003/427)</p> <p>Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tuki- toimista (380/1987) 8 § Vammaisille tarkoitetut palvelut</p> <p>Asetus vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tuki- toimista (759/1987) 7 § Tulkkipalvelut</p>
--	--

	<p>8 § Tulkkipalvelujen järjestäminen</p> <p>9 § Tulkkipalvelujen laajuus</p> <p>Laki potilaan asemasta ja oikeuksista (785/1992)</p> <p>5 § Potilaan tiedonsaantioikeus</p> <p>Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000)</p> <p>5 § Asiakkaan oikeus saada selvitys toimenpidevaihtoehdoista</p> <p>Laki maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta (493/1999)</p> <p>19 § (118/2002) Vastaanoton sisältö</p> <p>Laki säilöön otettujen ulkomaalaisten kohtelusta ja säilöönottoyksiköstä 116/2002</p> <p>11 § Majoitus ja huolenpito</p> <p>Valtioneuvoston päätös pakolaisista ja eräistä muista maahanmuuttajista sekä turvapaikanhakijoiden vastaanoton järjestämisestä aiheutuvien kustannusten korvaamisesta 21.4.1999/512</p> <p>luvut 1–6 (maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta annetun lain (493/1999) 4, 9 ja 21 §:n nojalla)</p>
<p>Asioimistulkki hallitsee työprosessien kaikki vaiheet: työstä ja sen ehdoista sopiminen, valmistautuminen, tulkkaus (ks. kohta tulkkaustaito), oman työn arviointi ja palautteiden käsittely.</p>	<p>Asiakassuhteet ja työehdoista sopiminen</p> <p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osoittaa toiminnassaan asiakaslähtöistä ajattelua • ilmaisee asiansa selkeästi

	<ul style="list-style-type: none"> • osaa markkinoida asiantunte- mustaan • osaa neuvotella ja sopia työ- tehtävistä ja työehdoista • osaa tehdä tarjouksen, sopimuksen ja laskun • ymmärtää tasavertaisen asian- tuntijuuden merkityksen asiakas- suhteissa • selvittää ja ottaa huomioon asiak- kaan tarpeet sekä opastaa asiakasta tarvittaessa tulkkausjärjestelyissä <p>Valmistautuminen Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • ottaa selvää tulkkaustehtävästä ja tulkkaustilanteesta • hankkii työtehtävässä tarpeellisen materiaalin ja tiedon • käyttää hyväkseen asiantuntija- palveluita kunkin työtehtävän mukaan • käyttää perinteisiä ja sähköisiä tietolähteitä kriittisesti, nopeasti ja tehokkaasti <p>Palaute Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa hankkia, ottaa vastaan ja käyttää hyväkseen palautetta oman työn ja ammattitaidon jatkuvassa kehittämisessä <p>Oman työn ja toiminnan arviointi Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • arvioi omaa työtään ja toimintaansa realistisesti • seuraa ja hyödyntää alalla tapah- tuvaa kehitystä • tuntee työnohjauksen mahdolli- suudet.
<p>Asioimistulkki tuntee tulkkausalan yleisen palvelujärjestelmän ja palvelumuodot sekä niiden kehittämisen.</p>	<p>Tutkinnon suorittaja tuntee</p> <ul style="list-style-type: none"> • julkisen sektorin toiminnan (asioimistulkkipikeskukset) • yksityisen sektorin toiminnan (tulkkaus- ja käännösalan yritykset, itsenäinen ammatinharjoittaminen).

Asioimistulkki ymmärtää työssä kehittymisen tärkeyden ja pitää tietonsa ja taitonsa ajan tasalla.	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • seuraa yhteiskunnassa ja tulkkaus-alalla tapahtuvaa kehitystä • kehittää ammatissa vaadittavia taitoja suunnitelmallisesti ja oma-aloitteisesti.
---	--

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Näyttöjen tulee olla monipuolisia, ja ne tulee toteuttaa mahdollisuuksien mukaan normaaleissa työtehtävissä. Näytöt voivat koostua myös täydentävistä kirjallisista tehtävistä, keskusteluista, dokumentoiduista näytöistä tai case-tyyppisten tehtävien suorittamisesta.

Tutkinnon suorittajan itsearviointia voidaan tarvittaessa käyttää arviointi-aineistona.

2 § Työkielten hallinta

Asioimistulkki hallitsee kaksi työkieltä (ks. liite 1), joista toinen on suomi tai ruotsi.

Tutkinnon suorittajan tulee tuottaa A-työkieltä kaikkine vivahteineen ja sävyineen virheettömästi ja siten, että sitä on helppo ymmärtää.

Tutkinnon suorittajan tulee tuottaa B-työkieltä siten, että hän hallitsee peruskieliopin ja -sanaston, tekee eron virallisen ja epävirallisen kielimuodon välillä, esittää asiat yhtenäisenä kokonaisuutena sekä tuottaa tekstiä, josta viesti välittyy vaivatta (vrt. esim. Yleiset kielitutkinnot, taitotaso 4).

Kirjallisen kielitaidon ohella tutkinnon suorittaja osoittaa työkielialueidensa kulttuuri- ja yhteiskuntatietouden tuntemuksen.

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
Asioimistulkki ymmärtää vaikeuksitta rakenteellisesti ja kielellisesti monimutkaisia tekstejä.	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • osaa poimia teksteistä tehtävän kannalta olennaisen aineksen • on harjaantunut lukemaan erilaisia viranomaisten laatimia tekstejä (esim. päätökset, tiedotteet, hoito-ohjeet, tiedoksiannot).
Asioimistulkki kirjoittaa viestejä selkeästi molemmilla työkielillä.	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • osaa kirjoittaa mm. muistilappuja ja lyhyitä viranomaisen sanelemaa ohjeita tulkkaustoimeksiannon yhteydessä

	<ul style="list-style-type: none"> osaa kirjoittaa ammattinsa harjoittamisen ja asiakassuhteiden kannalta välttämättömiä asiakirjoja (esim. markkinointikirje, tarjous, lasku, oikaisupyyntö, selvityspyyntö ja vastine).
<p>Asioimistulkki tuntee tilanteet, joissa Suomessa lakisääteisesti edellytetään tulkkausta.</p> <p>Asioimistulkki hallitsee usein toistuvat tulkkaustilanteet ja niiden edellyttämän ammattisanaston.</p>	<p>Tutkinnon suorittaja tuntee pääpiirteissään</p> <ul style="list-style-type: none"> • sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän ja sen toimintaperiaatteet • poliisi- ja oikeuslaitoksen palvelujärjestelmän ja sen toimintaperiaatteet • pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanottojärjestelmän • koulutus- ja sivistystoimen toimintaperiaatteet.
<p>Asioimistulkki käsittelee luotettavasti ja nopeasti eri alojen ammattisanastoa ja termejä molemmilla työkielillään.</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • hallitsee tulkattavien alojen yleisen sanaston ja fraseologian sekä tulkkaustehtävässä tarvittavan erityissanaston tehtävän edellyttämässä laajuudessa • osaa tarvittaessa selittää käsitteitä ja ilmiöitä, joille ei löydy vastinetta.
<p>Asioimistulkki tuntee työkieltensä alueiden kulttuureita, yhteiskunnallisia toimintaperiaatteita ja sosiaalisia normeja työtehtäviensä edellyttämässä laajuudessa.</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • hallitsee yleisen yhteiskuntatietouden • hallitsee asioimistulkkauksen kannalta keskeisten alojen perustietouden ja vallitsevat käytännöt.

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Tämä tutkinnon osa suoritetaan kirjallisena. Tutkinnon osaa ei voi korvata yleisten kielitutkintojen todistuksella.

Näyttöjen arvioinnissa yhden arvioijista on oltava A-työkielen ja yhden B-työkielen asiantuntija.

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
<p>Asioimistulkki toimii tulkkauks-tilanteessa ammattisäännösten periaatteiden mukaisesti ja on sisäistänyt tulkin roolin.</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • noudattaa työssä eettisiä periaatteita (mm. vastuullisuus, jääviys, vaitiolo-velvollisuus, ulkopuolisuus, puolueettomuus, tasapuolisuus ja rehellisyys) • tuottaa tarkan, kattavan ja vivahteita myöten yksityiskohtaisen tulkkeen • pystyy perustelemaan tulkkaus-ratkaisunsa, esim. lisäykset ja poistot • tunnistaa omat virheensä ja korjaa ne • selvittää oman ammattiroolinsa ja tehtävänsä tulkattavilleen • osaa ottaa vastaan palautetta ja käyttää sitä hyväkseen.
<p>Asioimistulkki huolehtii osaltaan asianmukaisista työskentely-olosuhteista.</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • sopii tulkkauksen menettelytavoista ennen tulkkauksitilannetta • sijoittuu sopivasti tulkattaviin nähden • huolehtii osaltaan tulkkauksitilanteen häiriöttömyydestä.
<p>Asioimistulkki hallitsee tulkkauks-tilanteen.</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • keskittyy, kuuntelee analyttisesti, assosioi nopeasti ja sietää stressiä • käyttäytyy rauhallisesti ja varmasti • analysoi kuulemaansa nopeasti • reagoi luontevasti ja joustavasti yllättäviin tilanteisiin ja yllättävään kielenkäyttöön.
<p>Asioimistulkki hallitsee ammatti-maisen puheviestinnän.</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • hallitsee moitteettoman, selkeän ja sujuvan puhetekniikan • artikuloi ja ääntää häiriöttömästi, selkeästi ja esteettisesti • viestii ja esiintyy luottamusta herättävästi ja varmasti.

<p>Asioimistulkki hallitsee tulkkausviestinnän ja kasvokkaisen vuorovaikutuksen periaatteet.</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • hallitsee dialogin ja monologin tulkkauksen • osaa soveltaa institutionaalisen vuorovaikutuksen peruseriaatteita tulkkausviestintään tilannekohtaisesti • havainnoi herkästi vuorovaikutustilannetta ja mukauttaa oman toimintansa siihen • tiedostaa sanattoman viestinnän vaikutuksen • osaa perustella tulkkausviestintää koskevat ratkaisunsa.
<p>Asioimistulkki hallitsee A- ja B-työkielensä niin hyvin, että ammattimaisen tulkkausviestinnän edellytykset täyttyvät.</p>	<p>Ks. liite 1: Työkielten määritelmät ja taitotasokuvaukset.</p>
<p>Asioimistulkki tuntee työkielensä alueiden kulttuurit työtehtävänsä edellyttämässä laajuudessa.</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • ottaa huomioon kulttuuriset tekijät tulkkauksessa ja tulkkaustilanteessa.
<p>Asioimistulkki osaa toimia tilanteissa, joissa lakisääteisesti edellytetään tulkkausta.</p> <p>Asioimistulkki hallitsee usein toistuvat tulkkaustilanteet ja niiden edellyttämän ammattisanaston.</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tuntee sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän ja sen toimintaperiaatteet • tuntee poliisi- ja oikeuslaitoksen palvelujärjestelmän ja sen toimintaperiaatteet • tuntee pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanottojärjestelmän • tuntee koulutus- ja sivistystoimen toimintaperiaatteet • hallitsee tulkattavan alan yleisen sanaston ja fraseologian sekä tulkkaustehtävässä tarvittavan erityissanaston tehtävän edellyttämässä laajuudessa • käsittelee luotettavasti ja nopeasti eri alojen ammattitermejä molemmilla työkielillä • varmistaa tarvittaessa käyttämiensä termien oikeellisuuden.

<p>Asioimistulkki osaa käyttää työvälineitä tehtävän vaatimalla tavalla.</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • käyttää sanakirjoja, sanalistoja, piirroksia ja kuvia sekä muita välineitä luontevasti, nopeasti ja kekseliäästi tulkkauksen aikana.
<p>Asioimistulkki tuntee tulkkausalalla käytössä olevat menetelmät ja niihin liittyvät tekniikat ja hallitsee niistä keskeisimmät.</p> <p>Asioimistulkki käyttää tulkkaus-tekniikoita tietoisesti, sujuvasti ja tilanteen mukaisesti.</p>	<p>Konsekutiivitulkkaus Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • vuorottelee luontevasti, selkeästi ja nopeasti keskustelun osapuolien kanssa • osaa esittää tarkennuskysymykset kohdennetusti ja selvästi viestinnän kulkua häiritsemättä • osaa keskeyttää puhujan tulkkausvuoron saamiseksi • osaa ”merkata” oikein puhujia tilanteen mukaan • hallitsee olennaisen muistiinpanotekniikan. <p>Prima vista -tulkkaus Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa suullisesti kääntää tulkkaus-tilanteeseen liittyvän asiakirjan sisällön tarkasti ja kattavasti. <p>Simultaanikuiskaus Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tuntee simultaanitulkkauksen periaatteet • osaa kuiskaustulkkauksen.
<p>Asioimistulkki osaa valita sopivan tulkkausmenetelmän ja vaihtaa sitä joustavasti.</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa tunnistaa ja valita työtehtävässä tarvittavan tulkkausmenetelmän • muuttaa tulkkausteknisiä keinoja tilanteen mukaan, esimerkiksi siirtyy tarvittaessa konsekutiivitulkkauksesta kuiskaus- tai prima vista -tulkkaukseen tai lausekonsekutiivista monologtiin.
<p>Asioimistulkki osaa etätulkkauksen.</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • toimii luontevasti etätulkkaus-tilanteessa

	• osaa käyttää yleisimpiä ammattikäytössä olevia etätulkkauslaitteita.

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Tulkkaustaidon hallinta osoitetaan tulkkaustilanteissa. Koska näyttötilanteiden järjestämiseen työelämässä liittyy yleensä käytännön pulmia ja eettisiä hankaluuksia (esim. tulkin asiakkaiden oikeusturva ja salassapitovelvollisuuden vaarantuminen), on suositeltavaa järjestää näyttöjä, jotka vain jäljittelevät todellisia työelämän tulkkaustilanteita mahdollisimman tarkasti.

Näyttöjen tulee olla niin laajoja, että kaikki arvioinnin kohteet tulevat esiin. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota tulkkauksen ja tulkkaustilanteen kokonaisvaltaiseen hallintaan: tekniikan ohella myös kielenkäytön ja terminologian sekä tulkin roolin tulee olla hallussa. Tulkkausnäyttöjä täydennetään keskusteluilla. Tutkinnon suorittajan itsearviointia voidaan tarvittaessa käyttää arviointiaineistona.

Näyttöjen arvioinnissa arvioijista yhden on oltava tulkkauksen asiantuntija, yhden A-työkielen ja yhden B-työkielen asiantuntija. Tutkinnon suorittajalle annetaan näyttötilanteen yhteydessä suullinen palaute.

LIITE 1

A- JA B-TYÖKIELTEN MÄÄRITELMÄT JA TAITOTASOKUVAUKSET

Tulkkaus voi liittyä oheistoimintana kaikkeen inhimilliseen viestintään sen vaativuudesta riippumatta. Toimeksiannon suoritus ehdot määräävät kulloinkin, millainen tulkki tarvitaan ja millä tasolla tehtävässä käytettäviä työkieliä tulee hallita.

ASIOIMISTULKIN TYÖKIELTEN HALLINTA

MÄÄRITELMÄT

A-työkieli	B-työkieli
Kieli, jota tulkki osaa parhaiten ja jota hän käyttää sekä lähde- että kohdekielenä. Yleensä äidinkieli, jossa on saavutettu viestinnän ammattilaisen taso.	Vieras kieli, jota tulkki osaa niin hyvin, että pystyy käyttämään sitä myös kohdekielenä. Taitovaatimus määräytyy tehtävän vaatimustason mukaan. Vaativissa tehtävissä tämä tarkoittaa, että tulkki on saavuttanut kyseisen kielialueen viestinnän ammattilaisen tason.

TAITOTASOKUVAUKSET

A-työkieli Ymmärtäminen ja tulkinta Tulkki <ul style="list-style-type: none">• ymmärtää ja pystyy tulkitsemaan kyseisen kielialueen ja kulttuurin synnyttämiä suullisia ja kirjallisia tekstejä niiden aihepiiristä tai tyylistä riippumatta• osaa käyttää ymmärtämisen kannalta välttämättömiä tietolähteitä ja muita apuneuvoja osuvasti, kriittisesti ja nopeasti.	B-työkieli Ymmärtäminen ja tulkinta Tulkki <ul style="list-style-type: none">• ymmärtää ja pystyy tulkitsemaan kyseisen kielialueen ja kulttuurin synnyttämiä suullisia ja kirjallisia tekstejä tehtävän edellyttämässä laajuudessa• osaa käyttää ymmärtämisen kannalta välttämättömiä tietolähteitä ja muita apuneuvoja osuvasti, kriittisesti ja nopeasti.
A-työkieli Kirjallinen viestintä Tulkki <ul style="list-style-type: none">• tuottaa rakenteiltaan ja tyylistään moitteetonta tekstiä vaativiinkin asioimistilanteisiin	B-työkieli Kirjallinen viestintä Tulkki <ul style="list-style-type: none">• viestii sujuvasti, jäsenytyneesti sekä tilanteeseen ja päämäärään sopivasti

<ul style="list-style-type: none"> • viestii sujuvasti, jäsentyneesti sekä tilanteeseen ja päämäärään sopivasti • osaa hoitaa tavanomaisissa asioimistilanteissa tarvittavan kielen- ja tekstinhuollon • osaa käyttää viestinnän kannalta välttämättömiä tietolähteitä ja muita apuneuvoja osuvasti, kriittisesti ja nopeasti (kielenoppaat, tyylioppaat, oikolukuohjelmat, oheistekstit jne.) 	<ul style="list-style-type: none"> • osaa käyttää tekstin tuottamisen kannalta välttämättömiä tietolähteitä ja muita apuneuvoja osuvasti, kriittisesti ja nopeasti (kielenoppaat, tyylioppaat, oikolukuohjelmat, oheistekstit jne.). <p>Mikäli tulkki vastaa yksin B-kielisestä tuotteesta tai palvelusta, joka on viestinnällisesti arvokas ja vaativa</p> <ul style="list-style-type: none"> • tuottaa kieliopillisesti moitteetonta tekstiä tavanomaisella asioimistyyllillä. <p>Mikäli tulkki vastaa yhdessä toisen kanssa B-kielisestä tuotteesta tai palvelusta</p> <ul style="list-style-type: none"> • tuottaa asioimistilanteissa tekstiä, jonka A-työkielinen asiantuntija ymmärtää helposti ja viimeistelee vaivattomasti ja nopeasti. <p>Mikäli asiakkaan kanssa on sovittu vaatimattomammasta viimeistelytasosta</p> <ul style="list-style-type: none"> • tuottaa tulkki asiakkaan viestintätarpeeseen kieliopin, tyylin ja viestinnän suhteen riittävän tekstin.
<p>A-työkieli Suullinen viestintä</p>	<p>B-työkieli Suullinen viestintä</p>
<p>Tulkki</p> <ul style="list-style-type: none"> • viestii sujuvasti, jäsentyneesti sekä tilanteeseen ja päämäärään sopivasti • tuottaa rakenteiltaan ja tyyliltään moitteetonta puhetta vaativiinkin asioimistilanteisiin • ääntää julkisen puhekielen mukaisesti. 	<p>Tulkki</p> <ul style="list-style-type: none"> • viestii sujuvasti, jäsentyneesti sekä tilanteeseen ja päämäärään sopivasti • tuottaa asioimistilanteessa rakenteiltaan ja tyyliltään niin selkeää puhetta, että kuulija ymmärtää sitä vaivatta • ääntää riittävän selkeästi ja ymmärrettävästi.

	<p>Huomattava</p> <ul style="list-style-type: none">• sävyjen välittäminen ja idiomien käyttö saattaa olla puutteellista• kielen ja informaatioaineksen käsittely saattaa olla hitaampaa kuin A-työkielellä• toisen kielen (A-työkielen) vaikutus saattaa näkyä.
--	--

Tulkilla voi olla myös passiivisia eli C-työkieliä. Näitä hän käyttää ainoastaan lähdekielenä, ts. C-työkieleen päin ei tulkata. Asioimistulkki ei osoita ammattitaitoaan C-työkielellä.

Asioimistulkin työn kuvaus

Suomessa taataan kansainvälisten sopimusten ja kansallisten säädösten perusteella oikeus käyttää äidinkieltä tietyissä tilanteissa. Suomeen alkoi 1990-luvun alussa tulla aiempaa enemmän maahanmuuttajia monelta suunnalta, etenkin alueilta, joiden kieliä perinteisessä suomalaisessa koulutusjärjestelmässä ei ollut opetettu. Muuttuneessa tilanteessa asioimistulkkausta alettiin kehittää: luotiin kunnallinen tulkkikeskusjärjestelmä ja asioimistulkin ammattitutkinto, jotta maahanmuuttajat ja viranomaiset saisivat käyttöönsä luotettavia ja korkeatasoisia tulkkipalveluita. Asioimistulkin ammattitutkintoja on järjestetty vuodesta 1998.

Tulkkia tarvitaan, kun henkilöillä ei ole yhteistä kieltä. Tulkin tehtävänä on tarjota ihmisille ymmärtämisen edellytykset kieli- ja kulttuurimuurista huolimatta. Tulkki siis luo työllään tasa-arvoa tulkattaviensa välille, kun he voivat ilmaista itseään niin vivahteikkaasti ja rikkaasti kuin vain äidinkielellä voi. Tulkkauksen ansiosta ihmisillä on mahdollisuus huolehtia täysivaltaisesti velvollisuuksistaan ja oikeuksistaan monikulttuurisessa yhteiskunnassa. Ammattinsa taitavan tulkin välityksellä myös viranomaiset voivat hoitaa virkaansa ja päätyä oikeudenmukaiseen ratkaisuun silloinkin, kun he eivät ymmärrä asiakkaan kieltä eivätkä tunne riittävästi hänen kulttuuritaustaansa. Tulkkauksen avulla voidaan tehdä oikeudenmukaisia päätöksiä käytännöllisissä ja oikeudellisissa asioissa, jotka voivat olla yksilön kannalta jopa elintärkeitä.

Asioimistulkkaukset on tyypillisimmillään tulkkaukset maahanmuuttajan ja suomalaisen viranomaisen välillä. Sitä tarvitaan tavallisessa arkielämässä, esimerkiksi koulujen vanhempainilloissa, neuvolassa tai lääkärintarkastuksessa. Monesti tulkki kuitenkin työskentelee tilanteissa, joilla voi olla ratkaisevia vaikutuksia ihmisen elämän kannalta, kuten psykiatrisessa hoidossa tai turvapaikkahaastattelussa. Viranomaiset voivat tehdä myös asiakkaan toimeentulon kannalta merkittäviä päätöksiä. Asioimistulkilla on työtilanteissaan oma, puhtaasti viestinnällinen ammattiroolinsa. Hän ei asioi kenenkään puolesta, vaan tulkkauksessa asioimistilanteissa käytetyt puheenvuorot. Hän selvittää myös sanoman ymmärtämisen kannalta olennaisia kulttuuritaustoja. Tulkin vastuulla on siis viestien, sanomien ja ajatusten välittäminen.

Asioimistulkki on ammattipuhuja. Häneltä edellytetään soveltuvuutta ja harjaantuneisuutta kasvokkaisuviestintään sekä miellyttävää ja selkeää ulosantia. Asioimistulkilla on kaiken kaikkiaan paremmat kieli-, kulttuuri- ja viestintätaidot kuin tavallisella kielenkäyttäjällä. On ensiarvoisen tärkeää, että asioimistulkki tiedostaa työhön liittyvän eettisen ja juridisen vastuun, sillä hän on työssään paljon vartijana. Asioimistulkin ammattitaito hankitaan opiskelemalla ammattiin tai ohjatusta käytännön työskentelyssä. Koulutusta järjestetään lähinnä aikuisten ammatillisena lisäkoulutuksena.